

การสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5
ชุมชนวังประจบ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
**The Creation of Harmony and Reconciliation for Sīla-5 Village
in Wangprachop, Mueang, Tak**

พระอธิการเสด็จ ปฏิภาณ (เภราช)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
PhraAthikanSadet Patiphan (Paorach)
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
E-mail : Raungsak2533@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คือ (1) สภาพปัญหาความปลอดภัยและสมานฉันท์ (2) โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนวังประจบ (3) แนวทางสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบคุณภาพใช้แหล่งข้อมูลพระไตรปิฎกและเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน วิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาความปลอดภัยและสมานฉันท์ของชุมชน พบว่า ชุมชนมีปัญหาด้านขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่เริ่มมีการชุมนุมทางการเมืองปี พ.ศ.2559 แบ่งเป็นกลุ่มสี่สี ไม่ยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง มาสู่การทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นระหว่างหมู่บ้านและปัญหาการดื่มสุรา 2) โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชน จัดทำขึ้นเพื่อ (1) ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (2) เสริมสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ลดปัญหาด้านความขัดแย้ง (3) ประชาชนได้นำหลักธรรมมาใช้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (4) ปลุกฝังจิตสำนึกและเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และตามมติมหาเถรสมาคม ทำให้ชุมชนวังประจบเปิดรับสมัครประชาชนเข้าร่วมโครงการโดยมุ่งหวังให้ชุมชน กลับมาสามัคคีปรองดองสันติสุขอีกครั้ง 3) แนวทางการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ (1) ยึดหลักความถูกต้องในการปกครอง ในข้อมูล (2) หลักความเหมาะสมตามเวลา สถานที่ กิจกรรม (3) หลักความบริสุทธิ์ใจโปร่งใสต่องบประมาณ การซื้อวัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ (4) หลักความยุติธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน (5) หลักพรหมวิหารธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา และ (6) หลักความเสียสละ ละความโลภ หลีกเว้นความเห็นแก่ตัว

คำสำคัญ : ความปลอดภัยและสมานฉันท์; หมู่บ้านรักษาศีล 5; ชุมชนวังประจบ

Abstracts

The objectives of this research are study the (1) problem in the harmony and reconciliation at Wangprachope (2) operation of the five precepts at Wangprachop and (3) guidelines for the creation of the harmony and reconciliation by the Sila-5. This metrology is Qualitative Research. The first source is Tepitaka. The second source is believable documents, research and 20 key informants and its analysis induction.

Results of the Research 1) The state of the problem in community found that since 2005, the community faced the political conflict, the colour group of shirt. They do not accept the different political opinion into quarrel problems in the teenagers between the villages and quarrel in drinking alcohol. 2) The study of Sila- project in community is managed in 4 objectives i.e. (1) to give this project the King and the Queen rama XI, (2) to strengthen the harmony and reconciliation for reducing the conflicting problems, (3) the people apply Dhamma for daily life and (4) to cultivate the conscious mind praising the nation, Buddhism and king and going to the agreement of Sangha Supreme Council. These make community of Wangprachop to open new members for joining the Sila-5 .The hope of this project is union of community, reconciliation, peace more and again. 3) The guidelines for the creation of the harmony and reconciliation for the Sila-5 of Wangprachop community, i.e.(1) to hold the righteousness of the government and information, (2) to hold appropriateness in time, the places and activities, (3) to hold the purity of the budget the materials and in the management, (4) to hold to the justice without bias, (5) to hold to the Brahmavihara-dhammavettha (loving-kindness), karuna (compassion), mudita (sympathetic joy) and upekkha (equanimity) and (6) to hold to the sacrifice free from greed and selfish.

Keywords : Creation of Harmony and Reconciliation for; Sila-5 Village; Wangprachop

บทนำ

ประเทศไทยเป็นดินแดนพระพุทธศาสนาประชาชนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพเพราะต่างมุ่งสร้างกุศลคุณงามความดีโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตเว้นจากการเบียดเบียนกันประกอบสัมมาอาชีพซื่อสัตย์สุจริตแต่เมื่อเวลาแปรเปลี่ยนไปกลับประชาชนเกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมาเป็นยุคแห่งความหวาดกลัวและหวาดระแวงที่ประชาชนไม่สามารถพูดคุยเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองเป็นการทั่วไปแม้กระทั่งการพูดคุยกับญาติหรือเพื่อนสนิทในหลายชุมชนมีกลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างทางการเมืองกันอย่างชัดเจนยิ่งไปกว่านั้นความรุนแรงได้ขยายตัวไปถึงในระดับครอบครัวจนกระทั่งเกิดการเสียชีวิตและความสัมพันธ์ที่แตกร้างจากความรุนแรงที่กล่าวมาอันนำมาซึ่งการสูญเสียอย่างประเมินค่ามิได้และเกิดสภาพสังคมแห่งความหวาดระแวงคำถามที่ตามมา การพัฒนาและปฏิรูปประเทศให้เจริญก้าวหน้าตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมารัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ร่วมกันดำเนินนโยบายสร้างความปรองดองสมานฉันท์ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะผลักดันการปฏิรูปให้บรรลุผลสำเร็จโดยมีผลการดำเนินการที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ ดังนี้ 1) การสร้างการรับรู้ความเข้าใจ 2) การจัด

กิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศความปรองดองส่งเสริมความสามัคคีสมานฉันท์ในพื้นที่ผ่านกลไกระดับจังหวัด อำเภอท้องถิ่น 3) การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ 4) การแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนที่ได้จากเวทีเสวนา 5) การจัดการข้อร้องเรียนของศูนย์ดำรงธรรม 6) การดำเนินกิจกรรมร่วมกับศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป 7) การดำเนินการเยียวยาด้านการเงินตามหลักมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองปี 2556-2557 8) การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปเรื่องแนวทางการสร้างความปรองดองของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, 2563 : ออนไลน์)

องค์กรพุทธศาสนา โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้รับนโยบายการดำเนิน โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ที่ดำริให้กับคณะสงฆ์ทุกจังหวัดและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ร่วมในการนำหลักของศีล 5 ให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับครอบคลุมทุกพื้นที่โดยให้จัดทำในรูปของโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองและประโยชน์สุขของประชาชนและเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยยึดมั่นตามคำสอนทางพระพุทธศาสนาอันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความสงบร่มเย็นโดยเน้นการรณรงค์ส่งเสริมและสนับสนุนให้มี “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ขึ้นในทุกส่วนของประเทศตามดำริที่เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ได้ประทานโอวาทไว้เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2556 ความว่า “อันว่าศีล 5 เป็นการสำคัญมนุษย์เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกันสังคมนั้นๆคือประชาชนย่อมจะอยู่เป็นสุขเมื่อเป็นไปได้ขอให้ชื่อหมู่บ้านนั้นว่าหมู่บ้านรักษาศีล 5” (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557 : 23) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มอบหมายภารกิจให้ส่วนราชการสร้างความปรองดองสมานฉันท์แก่ประชาชนในชาติโดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการพร้อมกันทั้ง 76 จังหวัด ดังนั้นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ร่วมกับจังหวัดต่าง ๆ เปิดโครงการนำร่องและขับเคลื่อนการดำเนินงานในหลายพื้นที่โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเจ้าคณะอำเภอเจ้าคณะตำบลเจ้าอาวาสผู้ว่าราชการจังหวัดส่วนราชการสถาบันการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรภาคเอกชนกำนันผู้ใหญ่บ้านและองค์กรเครือข่ายต่างๆในพื้นที่ร่วมขับเคลื่อนโครงการ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557 : 23)

ความสำคัญของเรื่องนี้ คือ ความปอง ความสมานฉันท์ที่ใช้พระพุทธศาสนาโดยคำสอนของพระพุทธเจ้าจะเป็นเครื่องมือประยุกต์ใช้กับความปองและความสมานฉันท์นี้ และมีความแนวคิด ทฤษฎีของความปองดองและสมานฉันท์โดยตรง โดยเฉพาะศีล 5 นอกจากเป็นจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้วยังเป็นหลักประกันชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว ความเชื่อถือและประกันสติสัมปชัญญะ ทำให้เป็นคนมีสติสมบูรณ์ เป็นคนปกติ ทำให้สังคมสงบสุขได้ตามคำของศีลว่า ปกติ เย็นสงบ และเป็นสุขในที่สุด จากสภาพปัญหาดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตากว่ามืองค์ประกอบปัจจัยและกระบวนการดำเนินการอย่างไรให้โครงการประสบผลสำเร็จและผู้วิจัยจะนำเสนอแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคนในชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก
3. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และเอกสาร การจัดกระบวนการวิจัยด้วยการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในพื้นที่การศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ใน การสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก จำนวน 20 รูป/คน คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก จำนวน 20 รูป/คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบ ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นามสกุล/อายุ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก ประกอบด้วย

- 1.1 สภาพปัญหาในชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก เป็นอย่างไร

1.2 การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคนในชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก เป็นอย่างไร

1.3 แนวการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก เป็นอย่างไร

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนา จาก พระไตรปิฎก (ภาษาบาลี), พระไตรปิฎก (ภาษาไทย)

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความ งานวิจัย ที่เกี่ยวกับหลักการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ

3) การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลบริบทชุมชนคือ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

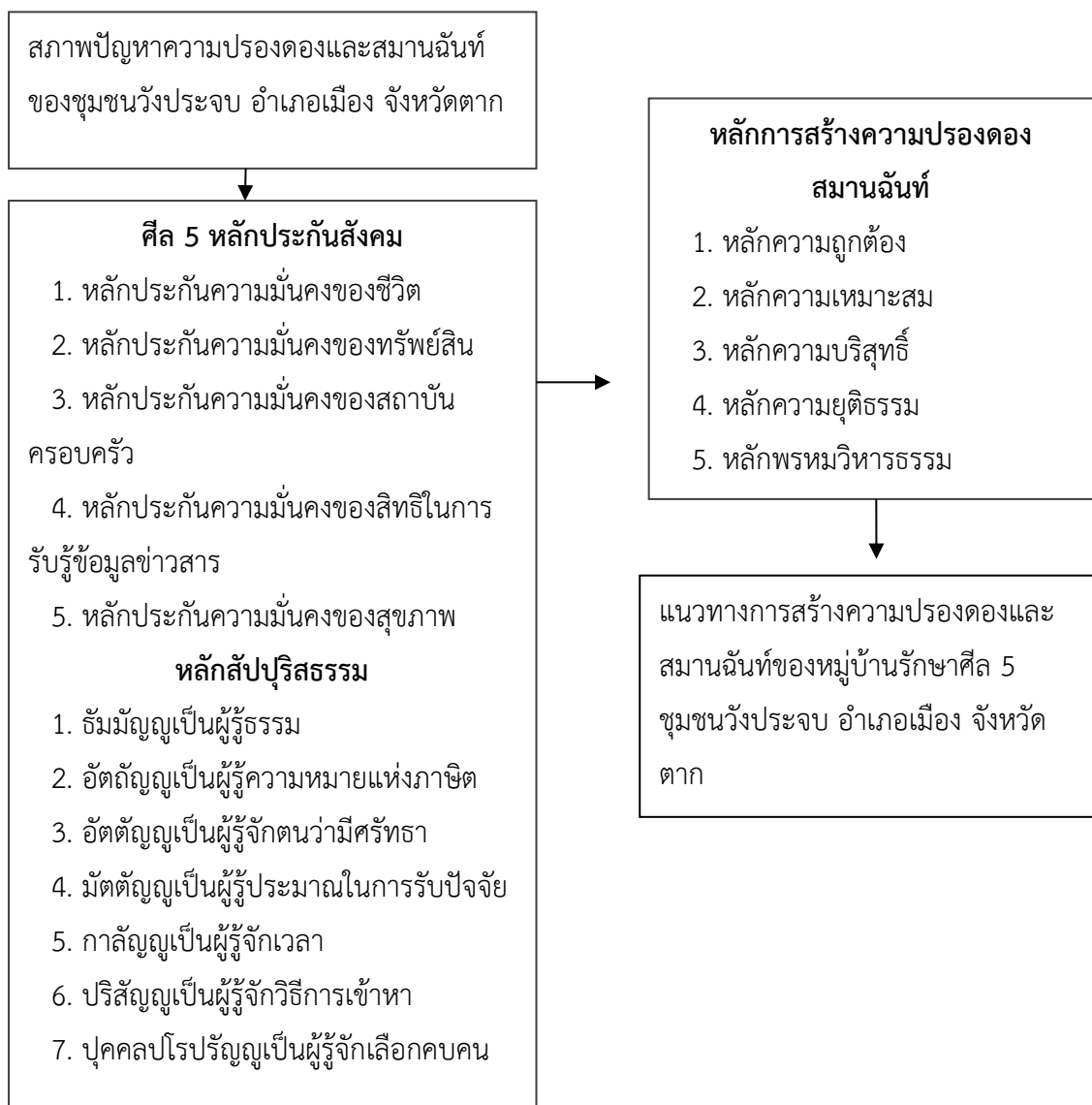
3.1) ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายพร้อมกับขอเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พร้อมกันนั้นผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียงเตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

3.2) ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสังเกตความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับหากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใดผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบจากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อมๆกับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆได้ลึกซึ้งเมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตาม

ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้นเพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาความปรองดองและสมานฉันท์ของชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก มีจำนวน 556 ครัวเรือน เป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาทิ การทำนาข้าว การทำไร่ การปศุสัตว์ และรับจ้างทั่วไป มีสภาพปัญหาของชุมชนที่พบ สามารถแบ่งเป็นประเด็นหลัก ๆ ได้ 4 ประเด็น ดังนี้ สรุปได้ว่าชุมชนวังประจบเป็นชุมชนเกษตรกรรม มีปัญหาความปรองดองสรุปได้ 4 ปัญหา คือ 1. ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ที่มีการชุมนุมทางการเมืองมาจนถึงปัจจุบัน 2. ปัญหาการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นระหว่างชุมชน 3. ปัญหาการลักทรัพย์ แม่นาน ๆ จะเกิดครั้ง แต่ชาวบ้านต่างตระหนกและมองเป็นเรื่องที่ต้องระวัง 4. ปัญหาการดื่มสุรา

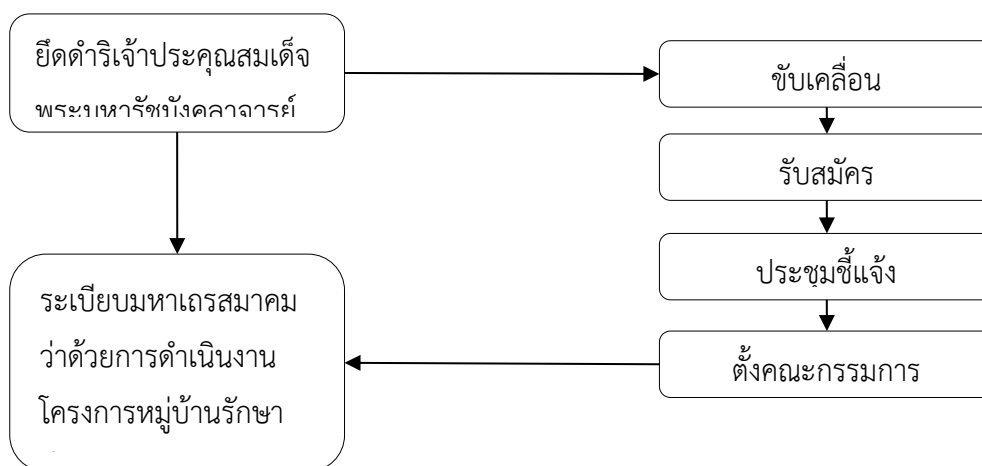

ภาพ 2 สภาพปัญหาความปรองดองและสมานฉันท์

2. การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก

จากความขัดแย้งของคนในสังคมไทยเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺณมหาเถระ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในขณะนั้นมีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบสันติสุขมีความสามัคคีกลมเกลียวกันซึ่งพระพุทธศาสนามีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของปัญหานั้น ๆ จึงจะได้ประโยชน์และสามารถสลายปัญหาเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺณมหาเถระ) จึงมีดำริให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งการรักษาศีล 5 หรือหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นโครงการที่เกิดจากดำริของท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ที่ได้กล่าวให้โอวาทเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2556 ซึ่งชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก ก็เป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่มีปัญหาความปรองดอง จึงดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการรักษาศีล 5 ประจำหมู่บ้าน และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการต่างก็คาดหวังว่าเมื่อมีการดำเนินโครงการดังกล่าว จะนำมา

ซึ่งความสามัคคีในชุมชนดังเช่นก่อนปี พ.ศ.2549 คืออยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข ไม่มีความขัดแย้งแบ่งกลุ่มทางการเมือง คาดหวังว่าปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการดื่มสุราของมีนเมาจะลดลง จากความคาดหวังของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ทางคณะกรรมการจึงต้องทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ภาพ 3 การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

3. แนวทางการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ความหลักความเสียสละมีความสำคัญในการสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน ซึ่งมี 3 ประเภท คือ 1. เสียสละทรัพย์สวณตนเพื่อโยชนในการดำเนินงานส่วนรวม 2. เสียสละแรงกาย เป็นการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และ 3. เสียสละความรู้ เมื่อตนมีความรู้ความสามารถก็นำมาแบ่งปันช่วยเหลือประชาชนในชุมชน เมื่อคนในชุมชนตระหนักถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม ก็ย่อมจะทำให้คนในชุมชนปราศจากความโลภ แต่มีจิตบริสุทธิ์ในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความปรองดองในชุมชนในที่สุด

แนวทางการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก สามารถสรุปได้ดังนี้ 1. ยึดหลักความถูกต้อง การดำเนินการทุกอย่างในชุมชนจะต้องยึดความถูกต้องเป็นสำคัญ 2. หลักความเหมาะสม จะต้องดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม คือ เหมาะสมกับผู้เข้าร่วม 3. หลักความบริสุทธิ์ คนในชุมชนทั้งผู้นำชุมชนและประชาชนจะต้องมีความจริงใจต่อกัน ไม่มีประโยชน์ส่วนตัวแอบแฝง 4. หลักความยุติธรรม เป็นหลักในการสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน 5. หลักพรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมในการสร้างความสามัคคีปรองดอง และ 6. หลักความเสียสละ เมื่อทุกคนมีความเสียสละต่อกันก็จะไม่มีความโลภ

ดังนั้นการสร้างความปรองดองและความสมานฉันท์จะประสบความสำเร็จ แก้ไขปัญหาในชุมชนได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนทุกคนในชุมชน โดยไม่ทิ้งให้เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนช่วยกันขับเคลื่อนโดยยึดหลัก 6 ประการที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นแนวทาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาความปรองดองและสมานฉันท์ของชุมชนวังประจบ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ชุมชนวังประจบ อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีจำนวน 556 ครัวเรือน เป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาทิ การทำนาข้าว การทำไร่ การปศุสัตว์ และรับจ้างทั่วไป มีสภาพปัญหาของชุมชนที่พบ สามารถแบ่งเป็นประเด็นหลัก ๆ ได้ 4 ประเด็น ดังนี้ สรุปได้ว่าชุมชนวังประจบเป็นชุมชนเกษตรกรรม มีปัญหาความปรองดองสรุปได้ 4 ปัญหา คือ 1. ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ที่มีการชุมนุมทางการเมืองมาจนถึงปัจจุบัน 2. ปัญหาการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นระหว่างชุมชน 3. ปัญหาการลักทรัพย์ แม่นาน ๆ จะเกิดครั้ง แต่ชาวบ้านต่างตระหนกและมองเป็นเรื่องที่ต้องระวัง 4. ปัญหาการดื่มสุรา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ ธนสฤติย์ (2556 : 65) ในเรื่องบทบาทของสภาพพัฒนาการเมืองกับการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติที่ตลอดระยะเวลาสี่ปีที่ผ่านมา (2551 – 2555) ผลงานหลักของสภาพพัฒนาการเมืองคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในระดับฐานรากฐานของสังคมประกอบด้วยคนส่วนใหญ่ที่เสียเปรียบสภาพพัฒนาการเมืองจึงเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยจากเบื้องล่างเพื่อให้ประชาธิปไตยมีฐานที่มั่นคงการเน้นในเรื่องการสร้างประชาธิปไตยในชุมชนและเรื่องชุมชนเข้มแข็งการกระจายอำนาจเมื่อประชาธิปไตยชุมชนมีขึ้นได้ชุมชนหรือประชาชนจะมีความเข้มแข็งความแตกแยกและความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ปรากฏอยู่ก็จะน้อยลงความปรองดองที่เราต้องการก็จะเกิดขึ้นประชาธิปไตยของเราจะมั่นคงความมั่นคงของประเทศและความเป็นชาติก็จะมั่นคงตามไปด้วยผลงานหลักของสภาพพัฒนาการเมืองเน้นในเรื่องการสร้างฐานรากประชาธิปไตยให้เข้มแข็งการสร้างเสริมความปรองดองแห่งชาติที่สภาพพัฒนาการเมืองได้กระทำไปแล้วจะไม่สามารถเห็นผลได้อย่างชัดเจนในระยะเวลาอันสั้นแม้จะยังมิได้ประสบผลสำเร็จในการจัดการความขัดแย้งและเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติก็ตามแต่ก็ยังคงมีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะทำให้ความแตกแยกนี้ลดลงสิ่งที่สภาพพยายามทำคือไม่ให้ทุกฝ่ายใช้ความรุนแรงทางการเมืองสภาพพัฒนาการเมืองจึงเป็นความคาดหวังที่จะทำให้การเมืองมีการผสมผสานกันระหว่างการเมืองที่ต้องมีระบบตัวแทนและการเมืองที่เป็นเรื่องของพลเมืองที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีวิถีประชาธิปไตยโดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนวิธีแก้ปัญหาเพื่อให้คนประนีประนอมกันส่วนหนึ่งคือการทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคมให้คนรู้สึกว่าเขาได้รับเกียรติได้รับการยอมรับมากขึ้นเมื่อรัฐมีความเข้าใจในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมศาสนาและช่วยเหลือในเรื่องเศรษฐกิจอย่างจริงจังแล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอนและสันติสุขก็จะคืนกลับมาอีกครั้งหนึ่งในแผ่นดินไทย

2. การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนวังประจวบ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

จากความขัดแย้งของคนในสังคมไทยเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺณมหารเถระ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในขณะนั้นมีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบสันติสุขมีความสามัคคีกลมเกลียวกันซึ่งพระพุทธศาสนามีแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว คือ การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของปัญหานั้น ๆ จึงจะได้ประโยชน์และสามารถสลายปัญหาเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺณมหารเถระ) จึงมีดำริให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งการรักษาศีล 5 หรือหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นโครงการที่เกิดจากดำริของท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ที่ได้กล่าวให้โอวาทเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2556 ว่า “อันว่าศีล 5 เป็นการสำคัญของมนุษย์เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกัน สังคมนั้น ๆ คือ ประชาชนย่อมจะอยู่เย็น เป็นสุข เมื่อเป็นไปได้ขอให้ ชื่อหมู่บ้านนั้นว่าหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามแนวทางของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จำนวน 5,914 หน่วยทั่วประเทศ โดยมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนา หน่วยงานราชการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว โดยกำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ซึ่งชุมชนวังประจวบ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ก็เป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่มีปัญหาความปรองดองอาทิ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นระหว่างชุมชน ปัญหาการลักทรัพย์ขนาดเล็ก และปัญหาความแตกแยกอันเกิดมาจากการดื่มสุรา จึงดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการรักษาศีล 5 ประจำหมู่บ้าน และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการต่างก็คาดหวังว่าเมื่อมีการดำเนินโครงการดังกล่าว จะนำมาซึ่งความสามัคคีในชุมชนดังเช่นก่อนปี พ.ศ.2549 คืออยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข ไม่มีความขัดแย้งแบ่งกลุ่มทางการเมือง คาดหวังว่าปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการดื่มสุราของมีนเมาจะลดลง จากความคาดหวังของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ทางคณะกรรมการจึงต้องทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ ทวีสิงห์ (2560 : 43) ที่กล่าวเรื่องการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตำบลบ้านเหล่าอำเภอแม่ใจจังหวัดพะเยา ทราบว่า การปฏิบัติตามศีล 5 เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนในชุมชนอำเภอแม่ใจหาความดีละเว้นความชั่วรักษากายวาจาและใจและการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกันให้มีความสงบร่มเย็นสร้างความสุขของบุคคลและสังคม โดยปี พ.ศ.2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติร่วมกับรัฐบาลและมหาเถรสมาคมได้กำหนดเป็นนโยบายโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ส่งเสริมให้ประชาชนใช้เป็นหลักในการดำรงชีวิตประจำวันสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้ประชาชนปฏิบัติตามศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติการอยู่ร่วมกันรู้จักใช้เหตุผลยับยั้งชั่งใจพัฒนาชีวิตและการจัดการเพื่อชีวิตที่ดีร่วมกันดำรงตนสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

3. แนวทางการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนวังประจบ อำเภอมือง จังหวัดตาก

แนวทางในการสร้างความสามัคคีปรองดอง คือ 1. ยึดหลักความถูกต้อง การดำเนินการทุกอย่างในชุมชนจะต้องยึดความถูกต้องเป็นสำคัญ การยึดหลักความถูกต้องประกอบด้วย ความถูกต้องในการปกครอง ความถูกต้องในข้อมูล 2. หลักความเหมาะสม จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม 3 ประการ คือ ความเหมาะสมของเวลา ความเหมาะสมของสถานที่ และความเหมาะสมของกิจกรรม 3. หลักความบริสุทธิ์ คนในชุมชนทั้งผู้นำชุมชนและประชาชนจะต้องมีความจริงใจต่อกัน ไม่มีประโยชน์ส่วนตัวแอบแฝง จึงต้องมีหลักความบริสุทธิ์ 4 ประการ คือ ความบริสุทธิ์ใจ ความบริสุทธิ์ถึงประมาณ ความบริสุทธิ์วัตถุประสงค์ และความบริสุทธิ์ในการบริหารจัดการ 4. หลักความยุติธรรม เป็นหลักในการสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน ประชาชนทุกคนต้องได้รับความเป็นธรรม ซึ่งทางชุมชนอาจดำเนินการในลักษณะของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน 5. หลักพรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมในการสร้างความสามัคคีปรองดอง มี 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุติตา และอุเบกขา และ 6. หลักความเสียสละ เมื่อทุกคนมีความเสียสละต่อกันก็ จะไม่มีความโลภ ประกอบด้วย เสียสละทรัพย์ เสียสละร่างกาย และเสียสละสติปัญญาความรู้ ดังนั้นชุมชนวังประจบสามารถนำหลัก 6 ประการนี้ไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของชุมชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และจะสามารถทำให้ชุมชนกลับมาสามัคคีปรองดองในที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า (2555 : 55) ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างความปรองดองแห่งชาติ” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างความปรองดองในชาติความแตกแยกทางความคิดอย่างกว้างขวางในสังคมไทยที่ยืดเยื้อยาวนานสะท้อนให้เห็นความจริงที่ว่าไม่มีความคิดเห็นของฝ่ายใดที่ถูกหรือผิดไปเสียทั้งหมดท่ามกลางสภาวะความขัดแย้งในปัจจุบันที่แต่ละฝ่ายยังคงยึดมั่นอยู่ในจุดยืน (Position) ของตนเองสิ่งที่ต้องริเริ่มดำเนินการโดยเร็วคือการสร้างบรรยากาศแห่งการปรองดองด้วยการเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสถกเถียงแลกเปลี่ยนในวงกว้างต่อข้อเสนอทางเลือกและความเป็นไปได้ต่างๆในการสร้างความปรองดองในชาติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้นซึ่งจะส่งผลให้แต่ละฝ่ายสามารถก้าวออกจากจุดยืนที่แตกต่างกันมาสู่จุดร่วมที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ด้วยเหตุนี้ข้อเสนอที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องซึ่งยังคงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอยู่นั้นจึงมีลักษณะเป็นทางเลือกที่ยังมีใช้คาตอบสุดท้ายโดยขอให้ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการสร้างความปรองดองบนพื้นฐานของความจริงใจและจริงใจด้วยกระบวนการพูดคุย (Dialogue) ใน 2 ระดับคือ 1) ระดับตัวแทนทางการเมืองและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง และ 2) ระดับประชาชนในพื้นที่ในลักษณะของ “เวทีประเทศไทย” ซึ่งจะทำให้สังคมได้ร่วมกันแสวงหาทางออกต่อความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันและออกแบบภาพอนาคตของประชาธิปไตยไทยตลอดจนกติกาทางการเมืองที่ยอมรับได้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การที่จะสร้างความสงบสุขของชุมชนจนไปถึงระดับชาติควรที่จะส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามหลักศีล5อย่างจริงจัง

1.2 หน่วยงานของรัฐเอกชนสถาบันการศึกษาต่างๆควรร่วมกับทางคณะสงฆ์กำหนดนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศีล5กันให้มากขึ้นสร้างให้เห็นเป็นรูปธรรมจนสามารถนำไปปฏิบัติได้

1.3 คณะสงฆ์ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรมหรือรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ให้มากขึ้นเพื่อให้เข้าใจศีล 5 ที่ถูกต้องและสามารถนำไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

1.4 ควรส่งเสริมให้ประชาชนสนใจและเข้าใจเรื่องของศีลและโทษของการละเมิดศีลส่งเสริมให้เยาวชนเข้าค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตรเข้มงวดกับการจัดระเบียบสังคมปราบปรามอบายมุขทุกรูปแบบเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

1.5 เพื่อเป็นการลดปัญหาและความขัดแย้งในสังคมและการเบียดเบียนกันเพื่อผลประโยชน์ของส่วนตนหรือของกลุ่มตน (ทุจริตต่อหน้าที่) รัฐจึงควรจัดฝึกหัดอบรมเยาวชนให้มีศีลโดยการจัดโครงการระยะสั้นๆเพื่อพัฒนาจิตใจโดยมุ่งถึงการไม่เบียดเบียนหรือการอยู่ร่วมกันโดยสงบสุขในสังคมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นทางกายและวาจาที่เป็นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบการเสริมสร้างการสร้าง ความปรองดองและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทุกกระบวนการเพื่อให้ประชาชน มีโอกาสเรียนรู้ กระบวนการมีส่วนร่วมไปด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยทดลองเกี่ยวกับการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในบริบทที่แตกต่างกัน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.3 ควรมีการศึกษาความสุขของประชาชนต่อกระบวนการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5

2.4 ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่นา เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- วิศิษฐ์ ทวีสิงห์. (2560). การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล5 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอมะเข่ใจจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). การสร้างความปรองดองแห่งชาติ. รายงานการวิจัย. นนทบุรี: คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2563). รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ครบรอบ 1 ปี (12 กันยายน 2557 - 12 กันยายน 2558). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2563. แหล่งที่มา: [http:// www.soc.go.th](http://www.soc.go.th) > [acrobat](#) > [payut_report1_16](#).
- อุไรวรรณ ธนสถิต. (2556). บทบาทของสภาพัฒนาการเมืองกับการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.